

Est. A-12626

ÄRATRÜKK KOGUTEOSEST

FENNO-UGRICA

V

B

TALLINN 1936

HEIMOLIIKKEEN PERIAATTEITA.

Maisteri Eerik Laid.

Ottaessaan ohjelmaan kaksi samannimistä aihetta on harrastuspiirin johtokunta halunnut siten tehdä mahdolliseksi käsitellä mitä monipuolisimmin heimoliikkeen periaatteita. Aika ajoittain tapahtuva ajatustenvaihto heimo-asian johtavista periaatteista on suotavaa, jotta voitaisiin sekä tarkistaa tähänastisia näkökantoja että esittää uusia alotteita.

Heimoliike Eestin, Suomen ja Unkarin välillä on muodostunut realisesti varteenotettavaksi tekijäksi. Se on tuottanut jo tähän mennessä, joitakin poikkeuksia huomioonottamatta, joukon positiivisiksi arvioitavia tuloksia ja se on koonnut meidät taaskin tavannukaisen väliajan jälkeen suurempaan yhteisyritykseen, V. suomalais-ugrilaisen kulttuurikongressiin. Eri kongressien väliaikoina on kukin maa parhaan kykynsä ja mahdollisuuksiensa mukaan koettanut käytännöllisessä elämässä panna täytäntöön heimoliikkeen periaatteita. Kuitenkaan ei saa kieltää — etenkin ei meillä, jotka sisällöllisesti olemme asiaa lähellä, ole syytä niin tehdä, — että heimoliike laajemmassa mittakaavassa, paitsi määrättyjä, paikallisuonteisia, yhteen heimomaahan rajoittuvia tehtäviä, on yhä edelleenkin pysynyt enimmäkseen teoreettisissa ja edustuspuiteissa. Käytännöllinen yhteistyö ja heimokansojen keskinäinen toinen toisensa ymmärtäminen on useinkin joutunut kärsimään odottamattomista vaikeuksista, jotka ovat asettaneet heimoliikkeen edustavat perusvaatimukset, etenkin heimoliikkeestä etäämpänä olijojen silmissä, jossain määrin arveluttavaan valoon. Heimoliike ei liene vielä siinä määrin kuin me olisimme toivoneet, päässyt järjestävästä ja suunnitelmia laativasta kaudestaan heimojen todelliseen yhteistyöhön.

Mikä saattaisi olla tämän, meidät ajattelemaan panevan tosiasian synny? Lieneekö lainkaan sopivaa tässäkin, tavallista juhlallisemmassa kokouksessa ruveta tutkiskelemaan näitä hyvinkin mutkikkaita ja sisällöllisesti arkoja kysymyksiä? Eikö olisi parempi olla hyvässä uskossa heimo-aatteiden pysyvyyteen ja tulkita tähänastiset väärinkäsitykset satunnaisiksi ja ohimeneviksi ja ystävien välillä vallitsevan tavan mukaan välttää ottamasta käsiteltäväksi kysymyksiä, joista saattaisi aiheutua eripuraisuutta?

Est. A

Terttu Riikku Ulkeola
Raamatukogu

20315

Kuitenkin on kyseellistä, viekö eriävien mielipiteitten, jos sellaisia on olemassa, tai tilapäisten väärinkäsitysten tahallinen kaunistelu tai niiden sivuuttaminen meitä tarpeellisessa määrässä lähemmäksi yhteistä päämääräämme, lähemmäksi heimokansojen todellista yhteistyötä. Eivätkö tällaiset kätkeytyn eripuraisuudet saata västede ilmaa terävimpinäkin ja vahingoittaa yhteistä asiaa? Avomieliisyys on luottamuksen ensimmäinen edellytys. Ja lopuksi, täytyyhän jokaisen aatteen, olkoon se millainen tahansa, olla sellainen, että se voidaan toteuttaa myöskin käytännöllisessä elämässä, muuten sillä on suuri vaara muuttua ainoastaan paati-tunnelmäksi.

Jotkut heimoliikkeen ideologit ovat väittäneet, että heimoaateella jo sinänsä on oma absoluuttinen arvonsa. Heimoaatteen nimissä on vältettävä kiinnittämästä liian suurta huomiota satunnaisiin eripuraisuuksiin eri heimokansojen tai myös eri heimotyönharrastajain ryhmitysten välillä. Heimoliikkeen idealismi on korkeammalla kuin heimokansojen aktueellit poliittiset kysymykset ja tehtävät. Joskin tälläkin näkökannalla, kuten myöhemmin toteamme, on oma oikeutuksensa, nousee kuitenkin esille sangen vakava kysymys — etenkin huomioonottaen joitakin konkreettisia kysymyksiä heimosuhteitten nykyvaiheessa — onko heimoliikkeen absoluuttista aatetta olemassa heimokansojen todellisen yhteistyön harrastusten ulkopuolella? Ja jos sellainen on olemassa, niin millainen on sen konkreettinen muoto ja tehtävä?

Mietittyään yhä uudelleen ja uudelleen heimoliikkeen tehtäviä ja merkitystä, on allekirjoittanut tullut siihen johtopäätökseen, että heimoaate ei voi jo olemuksensaakaan puolesta, jonka periaatteena on yhdistää heimokansoja ja koettaa saattaa sopusointuun niiden harrastuksia, olla abstraktisena arvona itseään varten, jonka ei tarvitse olla riippuvainen heimokansojen realisista eduista. Heimoliikkeen takana ei ole absoluuttisesti voimassa olevaa aatetta, ulkopuolella tähän liikkeeseen liittyneiden kansojen ja heimojen suoraisten harrastusten. Ja jos me teoreettisesti suunnittelisimmekin tällaisen abstraktisen heimoidean, niin mikä merkitys sillä olisi?

Heimoliikkeellä on todellisuudessa voimakas aatteellinen pohjansa ja sillä on riittävän paljon käytännöllisiä tehtäviä, mutta ei puhtaasti käsitteellisessä muodossa tämän aatteen kannattajien, heimokansojen itsensä ulkopuolella, vaan juuri heimokansojen todellisten harrastusten palveluksessa.

Heimoliikkeen ensimmäisiä ja tärkeimpiä tehtäviä on heimokansojen keskinäisen yhteyden ja keskinäisen luottamuksen säilyttäminen. Ei voi ajatellakaan todellisen yhteistyön syventämistä kahden heimon välillä, jos työtä salaisesti häiritsee epäluottamuksen kipinä. Olkoon heimoliikkeen loppupäämäärät miten tunnustuksen arvoisia tahansa, niin niitä ei voida saavuttaa ilman keskinäistä avomieliisyyttä ja välitöntä toinen toisensa kunnioittamista.

Suomensukuisten kansojen verraten suuri maantieteellinen etäisyys, niiden eriävät rodulliset, historialliset ja sivistyspoliittiset asemat eroittavat meitä käytännöllisessä elämässä usein hyvinkin tuntuvasti ja vaikeuttavat keskinäisten luottamuksellisten suhteitten syntymistä. Jotta voisimme entistä enemmän lähestyä toinen toisiamme, pitäisi meidän vielä yhä uudelleen oppia paremmin tuntemaan toinen toisiamme, oppia tuntemaan ei ainoastaan ulkopuolisesti, muodollisesti — heimomaan maantiedettä, historiaa, kaupunkeja ja nähtävyyksiä, vaan mahdollisimman läheisesti oppia myös tuntemaan juuri heimokansojen ajatustapaa, mentaliteettia, niiden elämänjärjestyksen eroavaisuuksia ja sen yksityis-seikkoja. Tämän tuntemaanoppimisen pitää ennenkaikkea olla objektiivisen tarkastelijan eikä kriittisen arvostelijan opiskelua. Halun ymmärtää veljeskansan oloja täytyy voittaa halu löytää siinä puutteellisuksia. Asettaessamme heimokansojen ja heidän maittensa arvostelun mittapuuksi itseemme ja oman maamme olot, teemme samalla oleellisen erehdyksen, josta voi koitua ja joskus onkin koitunut keskinäisten hankausten aihe. Heimoliikkeen tehtävänä ei saa olla heimokansojen yhtäläistyttäminen, halu viedä saman nimittäjän alle heidän kulttuurinsa, maailmankatsomuksensa ja yhteiskunnallisen järjestyksensä. Tällaista toivomusta ei itse asiassa voitaisikaan toteuttaa, vaan aiheuttaisi se joko aikaisemmin tai myöhemmin yhtäläistyttämishelman särkymisen ja rinnan sen kanssa tarpeetonta katkeroitumista. Heimoliikkeellä ei saa olla siihen liittyneisiin

yksilöihin, yksityisiin kansoihin nähden moralisoivaa, vielä vähemmän alistavaa merkitystä. Heimoliike todellisimmassa muodossaan on ajateltavissa ainoastaan siten, että kaikkien siihen osallistuvien omintakeisuus ja heidän itsenäinen elämänjärjestyksensä tunnustetaan ehdoitta. Vain tällaisin edellytyksin, s. o. kunnioittamalla jokaisen heimomaan sisäistä itsenäisyyttä, on ajateltavissa keskinäisen luottamuksen syntyminen ja säilyminen.

Heimokansojen toinen toisensa lähemmin tuntemaan oppimisen keinona on ja tulee olemaan mahdollisimman tiiviitten kulttuurisiteitten luominen. Onhan tällä alalla jo tähänkin mennessä suoritettu paljon ja saatamme tyydytyksellä todeta, että sekä Unkari ja etenkin Suomi, samoin kuin joukko pienempiä heimokansoja on parin viime vuosikymmenen aikana tullut yhä lähemmäs meitä ennenkaikkea sivistyksellisen luomistyön kautta. Kulttuuri-ala on myös enimmäkseen apoliittista ja tekee senvuoksi mahdolliseksi paljon suunnitelmamukaisemman ja rauhallisemman yhteistyön kuin useat muut yhteiskunnallisen elämän ilmenemis muodot.

Vaikkakaan periaatteessa ei voida vastustaa poliittista yhteistyötä heimokansojen välillä, vaan päinvastoin pitäisi tällaista yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan koettaa edistää, osoittaa käytännöllinen elämä kuitenkin, että siihen voi liittyä myös vaikeutensa. Heimomaitten erilaiset geopoliittiset asuinpaikat aiheuttavat usein eriäviä reali-poliittisia harrastuksia. Tämä on välttämättömyys, eikä reali-poliittisten etujen vastapainoksi voi asettaa etupäässä aatteellisella pohjalla toimivaa heimoliikettä. Onneksi tosin suomalais-ugrialaisten kansojen realipoliittiset edut eivät käy toinen toisiaan vastaan, ne saattavat ainoastaan olla orientoituneet eri suuntiin eivätkä näin ollen juuri lainkaan estä heimomaitten sivistyksellistä kanssakäyntiä ja lähenemistä.

Heimokansojen realipoliitikka ja niiden välinen heimopoliitikka pysyvät välttämättömyyden pakosta erossa ja ne onkin tietoisesti pidettävä erossa. Myöskään ei heimoliikkeen muuttuminen poliittiseksi, s. o. realipoliittisten tavoitteiden liittäminen heimoliikkeen päämääriin, ole suositeltavaa. Heimoliikkeen intresseihin kuuluu mahdollisimman laajojen joukkojen yhteenliittäminen, se on tietyn asenteen, aatteellisuuden, voimme sanoa kansalaisten aatteellisen perusomaisuuden kysymys. Yhteiskunnallisen taistelun, joka on poliittisia pyrkimyksiä välttämättä seuraava ilmiö, siirtäminen heimoliikkeeseen vähentää huomattavasti tämän liikkeen yhdistävää voimaa ja sen kantavuutta. On vaikeaa lyötää poliittista tai taloudellista koroketta, jonka ympärille saattaisi koota kansan tai vielä enemmän, usean kansan kaikki eri kerrokset. Tällainen toivomus olisi suurena määrin epärealinen. Heimoliikkeen muutuessa poliittiseksi saattaa se helposti muodostua yhden ryhmän tai nurkkakunnan liikkeeksi ja on silloin myös kokonaan riippuvainen tämän ryhmän poliittisesta kohtalosta. Heimoliike ei ole niin paljon yhteiskunnallinen taistelu-aate kuin kansalaisten mahdollisimman laajojen kerrosten maailmankatsomuksellinen peruspääoma.

Heimoliikkeen tärkeimpiä tehtäviä on ja tulee olemaan lähentää keskinäisen luottamuksellisen ilmapiirin luomisen avulla heimokansoja toinen toisiinsa ja tehdä laajaa, sivistyksellistä yhteistyötä. Ei ole syytä ruveta arv. kuulijoille lähemmin perustelemaan, missä määrin näilläkin kahdella tehtävällä on paitsi aatteellista puoltaan myöskin kauas kantava realipoliittinen merkityksensä.

Onhan tosiasia, että saman perheen jäsenten kesken enimmäkseen vallitsee voimakas yhteenkuuluvaisuuden tunne eivätkä he tarpeen vaatiessa kieltäydy auttamasta toinen toistaan, vaikkakaan he eivät läheskään aina ole maailmankatsomuksellisesti yhteenkuuluvia eivätkä yhteiskunnallisesti tai taloudellisesti toistensa vertaisia. Tässä ajatuksessa on myöskin heimoliikkeen tarkoitus, yhdistää heimokansoja, yläpuolella aktuellien poliittisten pyrkimysten, mutta näin ainoastaan kieltäytymällä aktuellista politiikasta eikä ottamalla osaa siihen.

Heimoliike on, kuten jo edellä mainittiin, paitsi maailmankatsomusta myöskin eräänlainen aatteellisuus, voimme miltei sanoa vaistomainen asenne.

Ellemme me ajattelemattomasti aseta vaaraan edellytyksiä tämän aatteellisuuden säilymiseksi loukkaamalla heimomaiden kansallista itsetietoisuutta ja sisäistä elämänjärjestyttä, vaan päinvastoin itse puolestamme autamme mielihyvin

ja suunnitelmanmukaisesti säilyttämään tätä aatteellisuutta, saattaa tämä aatteellinen asenne yksinään määrättyinä realipoliittisina hetkinä merkitä enemmän kuin laajakantoiset poliittiset ja yhteiskunnalliset suunnitelmat.

Est A-12626

A-12626
126
120315

Väljaandja V Soome-Ugri Kultuurkongressi Peatoimkond.

K. Mattieseni trükikoda o.-ü., Tartu 1936.